

B VIDARE ÅTGÄRDER

5. BYBORNA

Västanfjädsborna kunde ha nytta av en byasekreterare, byarepresentator som kunde hjälpa med it-frågor, marknadsföring, och praktiska handlingar med kommunen.

Öst-, Väst- och Mellanbyalag

Altinget

Samarbete med kommunen

6. NATUREN

Naturstigarna i Västanfjärd

6.1 Lammalas gamla naturstig

Utsiktstorn med piknikbord vid Mossala, Houtskär, foto ©Aaro Söderlund 2012

FÖRSLAG: Ett utsiktstorn med rastplats och piknikbord byggs på toppen, som i Houtskär.¹

¹ <http://www.geolocation.ws/tag/Wooden+towers/en#.URE9D5EaySM>
http://www.saaristonlomakeskus.fi/news_se.php

6.2 Misskärrs naturstig till 'Finlands största Jungfrudans'

Västanfjärds större jungfrudans från talltoppen, foto ©Aaro Söderlund 2012

FÖRSLAG: Med början vid gamla kyrkan en stig med skyltar till jungfrudansen, och ett utsiktstorn som ovan byggs.

6.3 Vestlax gamla naturstig

FÖRSLAG: Bättre bilplats + rastplats med picknic bord på toppen byggs med talkokrafter.

7. GEOLOGI - Västanfjärd, tiotals gruvornas land

Illogruvan, ©Aaro Söderlund 2012

7.1 Geologisk temakarta med 'Åk runt de 20 gruvorna i Västanfjärd', kunde lyfta upp de följande teman:
Västanfjärds 20 gruvor, Vulkanrester på Bergö, Flytande sten samt Viktlaststenar.

7.1 Ljusgruvan

I en av gruvorna konstnärlig belysning => vinterturismen, konstupismen, enligt Sundvik 365 projektplanet

7.2 Paradisgruvan

En lämplig gruva kunde täckas med glastak för vintern:

- konst-trädgård, klippträdgård, vattenträdgård, vattenfallsträdgård
- 'gröna väggen'²
- vattenhyacinter, kottpalmer, ormbunkar, orkideer, klängväxter, med ätbara frukter som vinranka, kiwi, passionfrukt mm.
- ett tropiskt gruvcafe 'Klimat optimum Västanfjärd' / 'Västanfjärd-paradiset'
- inomhusakustik => konsertsal

7.3 Marmor- / teatergruvan

Stenholms marmorgruva i Västlax, med Sommartheater av **Antonius Timmermans** liv.

Lämpligheten av materialet skall studeras med Geologiska forskningscentralen GTK³

- som byggmaterial
- som skulpturmaterial
- till råvara (kalkbruk, vattenrening, jordförbättring)

² http://en.wikipedia.org/wiki/Green_wall
<http://www.mah.se/Forskning/Sok-pagaende-forskning/Grona-vaggar---modernt-och-bra-for-energi-och-klimat/>
<http://www.verticalplantssystem.com/>

³ <http://se.gtk.fi/>

7.4 Magmaintrusion på Bergö

Nästan 2 miljarder år gamla rester av en vulkans 'rotlök' kan ännu ses klart på kartan.⁴

⁴ Detaljstudie av Halsholmen belägen i utkanten av Bergön ringintrusion, södra Kimitoön, SV Finland
Kandidatavhandling, Åbo Akademi, Geologi och mineralogi, Januari 2012

7.5 Kalkbruksutställning

Kalkholmens kalkbruk i full fart med linbana bakom horisonten. Resten, ©Aaro Söderlund 2012

En liten utställning, som presenterar Västanfjärds kalkproduktion kunde placeras inom den lilla fabriksruinen på Kalkholmen. Utställningen borde lyfta fram de 20 olika kalkgruvorna, Kalkholmens enastående linbana, och kalkproduktionsprocessen, samt den färgrika person- och företagshistorien kring kalkproduktionen. Utställningen behöver utställningsteknik som lämpar sig till förhållandena utomhus. Ett segeltak skulle stödja konsert- och teaterföreställningarna i detta utrymme.

En ny liten kalkugn för arbetsvisningar och traditionsbevarande skolningar

8. HISTORIA

8.1 Träffa folk i byarna

- Samla gamla namn och uttryck (OBS: folkloristikstuderanden)
- Samla gamla historier
- Skriva en bok om det självständiga Västanfjärd (på gång)
- Fotografera och rita om gamla hus och husgrunder
- Byggnadsforskning i samarbete med John Björkman / Sagalund
- Samla kunskap av båtbyggningstradition och kalkbrytning (Harry Ölander)

'Västanfjärd förr och nu' -lektioner för dom ej i Västanfjärd födda skall hållas t.ex. i Vårdkasen, i sight seeing bus, eller på plats i naturen med hjälp av en sightseeing guide.

8.2 Egna historiska gestalter

- **Henrik Isaksson** (ca 100 år sen)
- **Stefan Löfving** (ca 300 år)
- **Axel Oxenstjärna** (ca 350 år)
- **Antonius Timmermann** (marmormärtaren vid Västlax Stenholmsgruvan ca 420 år sen)
- **St Jacob** (c. 2000 år)

Antonius Timmerman i Söderfinlands titelbild på Erik Dahlbergs Sveciaverket, ca 1700

Idol-marknadsföring, eg.:

- Henrik Uno Isaksson 21.10.1873 - 11.05.1937

21.10.2013 är 140-årsdagen från Henrik Isakssons födelse. Västanfjärd har god skäl att fira den här stormannen. Han var den personen som kanske mest har påverkat Västanfjärdens öden: (ÅU maj 1937)

Henrik Isaksson var en duktig, driftig och initiativrik allmogeman. Hans gärning var jordbrukarens och hans gård, Lammala Östergård, hörde också till bygdens bäst skötta, karakteriserad av sund rationalism och vaksam framåtsanda i ledningen. Han härstammade från en släkt, vars medlemmar både byggt och seglat fartyg, och rederinäringen blev ett av hans intressen. Han hade under årtiondens lopp haft del i eller varit huvudredare för inalles 14 fartyg och han stod också i spetsen för det sista försöket att återuppväcka till liv bondesjöfarten i hemsocknen. Han var ensamredare för tremastaren Fortuna. I 16 år fungerade Isaksson som ordföranden för sjömanshuset i Kimito och under de senaste åren gick hans strävan ut på att för eftervärlden kunna ge den fylligaste bild av segelsjöfarten i Västanfjärd. Hans samling av fartygsbilder och -modeller var i det närmaste komplett (cf. Västanfjärdens Byaråds utställning i Lammala bibliotek 2012).

Henrik Isakssons kanske mest betydande insats kom dock att ligga på bergsmannens gebit. Hans ekonomiska sinne attraherades av de rikedomar som låg förborgade i hemsocknen, där förfäder bränt kalk till husbehov och där traditionen kunde tälja om än dyrbarare dolda skatter. Han företog omfattande undersökningar och borrhningar och blev en amatörgeolog, vilken yrkesmännen uppsökte. 1899 återupptogs kalkbrytningen i Västanfjärd på hans initiativ och han var under en följd av år disponent för Illo Kalkbergs A.B. Efter år 1925 stod han i A.B. Karl Forsströms tjänst övervakande anläggandet av denna industris kalkbruk i Västanfjärd och senare övervakande dess drift. Isaksson hade även hopbragt en utomordentligt vacker mineralsamling, från vilken han riktade samlingar på olika håll. (resten av samlingen donerat åt Åbo Akademi)

Han tillhörde kommunalfullmäktige från institutionens upprättande till ingången av år 1937, och fungerade som kommunalnämndens ordförande från 1921 till 1934. Sociala spörsmål ägnade han speciellt intresse. Kommunens sjukstuga har tillkommit på hans initiativ och för ett ålderdomshem i samband med denna sjukstuga har han gjort en betydande donation. Även inom den kyrkliga förvaltningen har han anlitats. Kyrkofullmäktige tillhörde han från institutionens inrättande och församlingens boställsnämnd tillhörde han i ett par tiotal år, fungerade även som nämndens ordförande. I 15 år var Isaksson nämndeman och häradsdomartiteln erhöill han för något år.

Intresset för hembygden var städse vaket hos Henrik Isaksson och han kände också sin bygd som få. Han hade drivits till strövtåg i skog och mark av bergsmannaintresset men också som friluftsmänniska och jägare. Henrik Isaksson var Västanfjärds centrala gestalt och en verklig lokalpatriot.

- Stefan Löfving (*1689)

- Stefan & Riikka-dockor och pappersdockor, postkort, affischer
- bilder och modeller på Löfvings gerillabåt
- Löfvingin staty i Lammala centrum
- Äventyrs-skådespel på Kalkholmens sommar-teater.⁵

- Antonius Timmerman

- Historisk teaterförestelning vid Stenholms gruvan. ⁶

- St Jacob ref. 'Santiago de Västanfjärd'-kyrkor

- *Camino sub Rosae* - pilgrimsvandringssamarbete med Renko och Rimito St.Jakobinkyrkor och Villa Felix
- Jakobsmarknaden 25.7.

8.3 Sjöfartsutställning- / museum- / -hus

Bästa lösningen skulle vara fartygsågar-, sjökaptens- och sjömanshusmuseet.⁷

Hittar man inte lämpligt tre skilda hus, skulle bästa läget för alla dessa vara i ett äkta skeppsredarhus.

Där skulle Västanfjärds skeppstavlur vara framme (Isakssons!), med ritningar på skepp, verktyg, skeppsmodeller och företags- och personhistoria. Det behövs också en estrad/auditorium.

Bjärkas gård var ett av Finlands få sjömanshus under bondeseglationens tid. Har nu turistisk verksamhet samt en 18-hål Par-3 golfbana byggd på naturens villkor.⁸

FÖRSLAG: Museet Västanfjärds Sjöfartshus grundas som filial till Forum Marinum, under Åbo Akademis styrning, och Sjöfartshuset samarbetar med Sagalunds Museistiftelse, Kimitoöns kommun, Landskapsmuseet och Finlands Sjöfartsmuseum.

8.4 Gamla båtbyggningsplatser och mastbrantarna

- I samarbete med Sjökvarteret, Havsmuseet i Kotka, Forum Marinum i Åbo, samt Sagalund

8.5 Interaktiv Historia på nätet

Sagalunds interaktiv historia skulle länkas till Västanfjärds nätsidor.⁹

9. NYBYGGNING

⁵ <http://www.naytelmat.fi/index.php?view=playListShow&id=4075>

⁶ pjäsen finns med John Björkman / Sagalund i huvudroll

⁷ Att grunda ett nytt museum kräver resurser; pengar, yrkesmänniskor, utrymmen: <http://www05.turku.fi/ah/kultke/2001/0131001x/487770.htm>

⁸ Bjärkas Golf, Tfn (02) 427 011, 044 0300 877, Västanfjärdsvägen 655, 25840 NIVELAX, www.bjarkas.com

⁹ www.sagalund.fi/interaktiv/

9.1 Lammalas detaljplan

Lammalas detaljplan (med idé för flytande bryggan samt flytande kvarter, ©Aaro Söderlund 2012)

Lagstadgandet av den färdigt planerade Lammala generalplanen är hotad. Tekniska chefen har informerat, att kommunen inte skulle fastställa den lovade planen, och om det blir så, skall Lammala utvecklas utgående från gamla delplaner och skilda projekt.

9.2 Lammalas flytande kvarter

Flytande kvarteret @Arkitektbyrå Aaro Söderlund Ab, 2007

Den 150 m långa flytande bron mellan Kalkholmen och Timmernäset i Lammala gör fotgängartrafiken möjlig. Bron kan ha 10-20 flytande bostadshus, vars ägare betalar för bron...
=> Västanfjärd blir en sevärdhet!

Ägarna av flytande kvarteret kommer inte att ha tomtmark i Lammala. Däremot kunde de ha rätt till en gemensam bastu- och bryggplats på en ö.¹⁰

9.3 Båthus

Hypeis båthus, Houtskär, foto @Aaro Söderlund 2010

Båthus är skärgårdens enda egna byggnadstyp. Antalet båthus har på sista tiden minskat fort. Byggningstraditionen av båthus håller på att försvinna, dels pga överdimensionerade restriktioner av nybyggnad och användning av båthus.

Båthuset är emellertid utan tvekan en nyttig och behövlig byggnad för alla båtägare. Den förlänger alla båtars liv betydligt, när båten skyddas för UV-strålning, och båten har en trygg vinterförvaring.

Inget under att Västanfjärdsborna vill ha mera båthus. Kimitoöns politiker har nu nyckelrollen i och med om man får bygga nya båthus. Karaktäristisk för ett båthus är, att det inte har (betydlig) golvyta, och ingen riktig våningsyta heller.

Båthus vill man också använda på många olika sätt. Till exempel vill man ha övernattningsmöjlighet. Då är det viktigt, att brandsäkerheten och grävattenbehandlingen är tryggade. Där behöver man klara och tydliga bestämmelser och råd. Båthus borde vara med i detaljplanering, t.ex. i Lammala detaljplan.

När det ovannämnda är i ordning, borde det vara möjligt att bygga båthus i Västanfjärd enligt behov. Enda kriteriet borde vara, att båthusbyggaren äger en träbåt. På detta vis kunde sommarboarna börja förstå, att de kunde byta sina monster-buster-båtar till traditionella träbåtar, t.ex. sumpar som tillverkats på Kalkholmen. Västanfjärd skulle då marknadsföra det äkta skärgårdslivet och slow living - och få mera träbåtsbeställningar till Kalholmen. Alla skulle få nytta av det.

FÖRSLAG: Genom att maximera antalet båthus på Västanfjärdsviken skapar man en stark lokal identitet; Västanfjärd blir en sevärdhet!¹¹

FÖRSLAG: De befintliga och försvunna båthus i Västanfjärd borde listas, och gamla foton samlas.¹²

¹⁰ ref. Algots varv, Mariehamn <http://www.algots.ax/start.con?iPage=7&m=19>

¹¹ Exempel på moderna flytande båthus i Sverige: <http://www.marineteksweden.net/flytande-bathus/>

¹² Exempel från Sverige:

<http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/Broschyren-Foldrar/sjobodar-bathus-smalandskusten.pdf>

Flytande hem som kombinerar båthus med egnahemshus, ©Arkitektbyrå Aaro Söderlund Ab 2008

9.4 Från sommar- till fasta bostäder

Västanfjärds byrådets ordförande **Kenneth Lindroos** (ex. byggnadsinspektör) skall hjälpa sommargäster så att deras sommarvillor kan byggas om till fasta bosättningar, samt att sommargäster kan skriva sig i Västanfjärd.

9.5 Multikulturhus i Sundvik / Sundvik 365

Barn i Västanfjärd aktiveras enligt det separata Sundvik 365-projektplanet.

9.6 Brännboda skola

Mycket utvecklingspotential (se ovan)

10. BUSINESS

10.1 Knallis

K-Extra Knallis står på den bästa centrala platsen i Lammala. Den bjuder kanske de flesta olika konkreta utvecklingsmöjligheter från att man skulle bjuda en kopp självservering-termskaffe gratis (som i K Market Nagu, Jörgen Eriksson, handelsman) till:

10.1.1 Café / Lunch Restaurang Knallis

I övre våningen och kunde ha en ny takterass. Restaurang / Cafén borde få en ny företagare.

10.1.2 Butiksmuseet Knallis

Butiksmuseet på Knallis övre våning är en pärla, foto © Aaro Söderlund 2012

I övre våningen borde väckas till liv brevid restaurangen.

10.1.3 Pub / Bierstube Knallis

Ny Bierstube i källaren (Illo öl => 'Illokällaren') borde få företagare. Fördjupning av källaren krävs först.

10.1.4 Bil- och båtbenstation Knallis och ny uträttningshamn

Vid roskisarna.

FÖRSLAG: Alla de här Knallis egna utvecklingsideer skulle göra Knallis till Lammalas sociala, kommersiella och verksamhetscentrum.¹³

10.2 Båtbusiness: Hemhamnar med varma vinterhallar

Den nya tekniken i nya båtar kräver varm vinterförvaring (dvs. temperaturen i förvaringshallen skall vara +0°C eller varmare, för att undvika fuktighet- och frostsador i elektriska delar).

Genom att maximera antalet hembåtar garanterar man regelbundna kunder för Västanfjärds företagare. Ett sätt att nå det här skulle vara att bjuda varm vinterförvaring för båtar.

FÖRSLAG: vinterförvaringshallar till hemhamnarna, speciellt Lammalas och Sundvikens hamnområden skulle vara lämpliga. I hemhamnarna behöver man ha stora bilparkeringar, och en bra bil-båt lastningsförbindelse.

¹³ Ifall Knallis vill ta reda på möjligheten att ha en ALKO-butik, skulle man ta kontakt med Keijo Luoma, Kauppapaikkapäällikkö **Keijo Luoma**, Kesko Lounais-Suomi, tel. 050-502 3776

11. TURISM

11.1 Villa Felix

Villa Felix, foto ©Aaro Söderlund 2012

Villa Felix¹⁴ har haft en ganska smal kundmålgrupp, 50+ utan barn. För hela Västanfjärd skulle det emellertid vara av ytterst betydelse, om Villa Felix kunde agera i synergi med andra aktörer på orten.

- den enes kund är allas kund
- Wellness åt golfare, minigolfare och tennisspelare, och båtfarare
- en festlig matplats, och inkvartering och byggargrupper, familjer, fiskare, unga par, grupper
- tilläggsinkvartering åt festfolk i Västanfjärd, osv.

11.2 Rohas stallar

Rohas stallar¹⁵ kunde ha synergi med andra aktörer i Västanfjärd:

- den enes kund är allas kund
- ryttarföreställningar till Kalkholmen och/eller Lammala sportplan; ridning, hästskidåkning, mm.

11.3 Bjärkas Golf

Bjärkas golf är Västanfjärds turistattraktion nummer ett. Vill du pröva på golf för första gången, eller är du en erfaren spelare, junior eller senior, här finner du din egen plats på golfbana. Golfsäsongen börjar här redan i april och slutar i november.¹⁶

11.4 Geocaching

GPS-utrustningen i smarttelefonen har utvecklats kraftigt inom de senaste åren. Samtidigt har geocaching blivit allt mera populärt.¹⁷

Alla Västanfjärds på många olika sätt intressanta platser borde komma med på det finska geocachingsnätet.¹⁸

¹⁴ <http://www.villafelix.fi/>

¹⁵ <http://www.rohan.fi/>

¹⁶ <http://www.bjarkasgolf.com/index.php?lang=sv>

¹⁷ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Geocaching>

¹⁸ <http://www.geocache.fi/>

12. KONST OCH HANTVERK

12.1 Tallitonnttu, på Kyrkbacken

Konst i keramik: Stefan Löfvings staty till Lammala? ¹⁹

12.2 Inge-May Koskelin keramik, i Bjärkas²⁰

12.3 Konstbelysningsprojekt / Sundvik 365

Vinterturism, konstuprism, enligt en skild projektplan.

13. MATHANTVERK

13.1 Örtagårdar och trädgårdar

Ett fast eller mobilt musteri kunde tjäna Västanfjärdsborna bra. I samband med det kunde man bjuda annan service, som är för dyra eller besvärliga för enstaka användare.²¹

- Öppna trädgårdar

Den nationella öppna trädgårdsdagen arrangeras den 4.8.2013 (på det tredje veckoslutet i Augusti 2012-)²²

- Hemträdgårdstävling

I samband med föregående öppna trädgårdar i Västanfjärd

- Rosornas väg

'Rosornas väg'- karta, som leder till de öppna trädgårdarna i Västanfjärd, som presenteras på kartans baksida. En del av St Jacobs camino.²³

¹⁹ <http://www.facebook.com/pages/Keramiikkapaja-ja-Galleria-TALLITONTTU/195027627194574>

²⁰ <http://www.facebook.com/pages/Inge-May-Koskelin-keramik/151414738217976>

²¹ Jfr. Bornemanns musteri, Pargas: <http://bornemannsmusteri.com/>

²² <http://www.avoimetpuutarhat.fi/swe/>

²³ <http://www.santiago-compostela.net/>; http://sv.wikipedia.org/wiki/Europeiska_kultur%C3%A4gar

13.2 Rosenfabriken - 'Allt om Rosor'

Rosor på Kimitoön, @Aaro Söderlund 2012

- Rosenfabrikens bakgrund

Västanfjärd är en havsnära, lugn, romantisk och exotisk del av Finlands största ö, Kimitoön, på den mest gynnsamma växtlighetszonen på fasta Finland, 1b.

Gamla kulturrosor blommar villigt på gårdarna och vilda rosor trivs i naturen.

Av rosor, knopparna, blommorna, nyponen, och rosen som tema, kunde man utveckla produkter för wellness, gåvor, souvenirer. Samtidigt kunde rosenbuskarna tjäna som häckväxter och prydnad på allmänna områden. Rosorna har två färggranna säsonger: blomningen och höstfärgen med nyponen.

En grupp hantverkare och kulturaktörer syftar till att skapa och förstärka Västanfjärds brand, skapa kommersiellt lönsamma produkter och tjänster kring lokala rosenarter, samt använda rosor till förbättring och framlyftandet av Västanfjärds visuella kraft, i samarbete med Västanfjärds fasta och deltidboende.

- Rosenfabrikens syfte

Att öka:

- antalet turister
- antalet fasta och deltidboare
- antalet barn i skolan
- inkomster till konstnärer och företagare
- antalet nya hantverkare och konstnärer

Att skapa:

- konkurrenskraft och specialkunskande
- produkter av lokala och gamla rosenarter, och med anknytning till dem
- nya alster och mera försäljning för kvinnliga och/eller småföretagare speciellt
- arbetsmöjligheter för alla åldrar mellan 16 och 65
- råvaroproducerarnas och företagarnas samarbetsnät
- hemsidor och nätbutik för produkterna och tjänsterna
- facebook-sida och twitterkonto dito
- företagarnas gemensamma försäljningspunkt, med turismtjänster

- försäljningsnätverk för produkterna utanför Kimitoön
- marknadsförings- och reklammaterial

Att stödja, lyfta fram och bygga upp:

- befintlig infrastruktur, företagare och boare
- den enastående trivsamma och fungerande miljön
- Västanfjärds egen brand

Rosenfabrikens projektide är lätt att upprepa annanstans, kring någon annan växt (t.ex. kommunens sockenväxt). Vissa finansieringsformer förutsätter sådan här möjlighet till upprepning, samt anställning av kvinnor och unga, eller en bredare åldersgrupp.

- Rosenfabrikens produkter

- destillerade wellnessprodukter
- nyponfröolja (i Finland potentiella köpare Aromtech och Lumene)
- rosen som tema: stickade alster, tryckta textilier, kort, affischer, glas, metallföremål

- Rosenfabrikens marknadsföring

'*Sub Rosa*' ('under rosen'; saken är konfidentiell)

=> St Jacobs Camino & Jacobsmarknad

'Rosornas hamn - njut dubbelt'

=> hänvisar först till rosenblommorna och sedan nyponen

=> eller hamnarna i Lammala och på Kalkholmen

=> eller Västanfjärds två kyrkor

Vindrosen / Kompassrosen

=> seglingskurser och tävlingar

'*Rose Cup*'

=> Tennis Cup; Minigolfcup

Rosenträdgårdarna

Rosornas väg

Västanfjärds Rosen-logo

13.3 Humleodling

Humulus lupulus (kvinlig)

736 den första dokumenterade odlingen av humle i Hallertau i nuvarande Tyskland²⁴
 1079 första gången humle nämns som ingrediens i öl.²⁵

1351 första bestämmelser om humleodling i Sverige (Finland) på Magnus Erikssons Landslag (hans drottning var Blanche de Namur från Belgien)
 1442 på kung Kristoffers förnyade landslag blev humleodlingen obligatorisk
 1474 förbättrades lagen med att störrarnas antal skulle vara 200 per gård
 1500-l såg Gustav Vasa till att landslagen skulle åtlydas noggrant

Humlen hörde till skatteparsel, och man fick betala böter för försummelse, ytterligare byggdes kungsgårdar i hela landet, där man odlare humle exemplariskt. Finland kunde t.o.m. exportera humle. Lagen upphörde att gälla år 1915. Humleodlingen har nästan försvunnit, och ölbryggerierna importerar sin humle i pelletform. Nuförtiden odlar man humle mest som prydnadsväxt. Humle växer vild i skuggiga, fuktiga lundar ända upp till Rovaniemitrakten.

Humlen kunde användas som prydnads- och nyttoväxt i Västanfjärd. Humlerankorna kring ytterdörren kunde vara en Västanfjärds sevärdhet.

²⁴ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Humle>

²⁵ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Humle>

Humleprodukter kunde användas i Illo öl, wellness, ört- och hälsoprodukter, souvenirer, torkade blomsterarrangemang.

- Humleprodukter

- Wellness-produkter, örtprodukter, som motiv i handarbete och souvenirer, öltillverkning.

Humle har även sedan urminnes tider använts som rogivande och sövande läkeört. Örten används ännu idag och finns att köpa både som te (infusion) och tinktur (urdrag med alkohol).²⁶

Humlens honblommor används sedan medeltiden i ölbryggnig. Humlens syra har en svag antibiotisk effekt mot grampositiva bakterier vilket hjälper jästen att utvecklas och fermentera vörten till ett gott öl.²⁷

13.4 Illo Öl

Illo by var Västanfjärds centrum under hertigdömet. Iden till Illo bryggeri kommer från bl.a. Stallhagen/Åland, Sveaborgs bryggeri, Hitis öl, och Alkos marknadsföringsprojekt 'Vi rekommenderar - Hantverksöl, från och med februari 2013 ('Ett unikt parti hantverksöl'). Produkten kunde packas i trä- eller lerflaskor (lokal hantverk, modell på träflaska på Knallis butiksmuseum)

²⁶ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Humle>

²⁷ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Humle>

13.5 Mathantverkets försäljning

- Lammalas torg

- Grönsaksförsäljning (med ev. plantor och hantverk) utanför "vävstugan" Lammala fre-lö.
- Odlandets karneval med rosor, krabbor och öl som temata (ref. De Vita Päron i Nagu, Skärgårdens Skördefest, Julmarknad, mm).

Hygienpass / Hanna Holmberg, Kimitoöns vuxeninstitut.

Industribyggnaderna på Sågudden verkar vara redan lämpliga att användas som Lammala torgbasar.

Såguddens besöksbrygga skulle ännu behöva en infotavla, simtrappa och belysning (lokala önskemål) En strandpromenad/brygga mellan Hagavikens hemhamn, Sågudden, Knallis båtbensinbrygga och Timmernäset skulle förena de tre centrala bryggområden i Lammala, göra Lammala till en upplevelse, och hämta kunder till Såguddens försäljningslokal- Direktförsäljning

- Nätbutik 'Made in Västanfjärd'

Alla nättaktiviteter, samt packning och skickande för alla lokala mathantverk, hantverk och andra producenter.²⁸

14. WELLNESS

14.1 Slow Village

I en serviceby föredrar man trafik utan motor och under 30 km i timmen: små båtar, segelbåtar, häst, cykel, o.dyl. <http://slowvillage.org/>

FÖRSLAG: Byrådet ordnar ett kvällsseminarium i biblioteket på våren 2013, om hur Västanfjärd kan lyfta fram och utveckla Slow Living i Västanfjärds byar, om dra nytta av det. Föreläsare kallas från:

- Kristinestad - Finlands första Citta Slow²⁹
- Slow Food Hanko³⁰
- Nagu Andelsbank (Slow money, lokalbank)³¹
- Ulla-Maija Söderlund, Slow Islands³²

14.2 Månsidigt wellness-utbud

Mångsidiga wellness-tjänster i liten skala, även spridda i de olika byarna ('slow villages'), med EN gemensam marknadsförare (igen en ny arbetsplats), som wellness-företagarna gemensamt betalar, skulle vara bästa lösningen i en liten ort som Västanfjärd.

Första åtgärd (genast): samla kontaktuppgifterna, publicera på nätet (byrådets hemsida) och på facebook.

- Speciellt om man vill profilera Västanfjärd som 'Finlands Florida', behöver man wellness-tjänster för alla åldersgrupper och båda könen.

14.3 Japansk Spa

²⁸ som i Nagu <http://www.madeinnagu.fi/>

²⁹ <http://www.kristiinankaupunki.fi/sv/d-Kristinestad-Cittaslow-Cittaslow.aspx?docID=9977&ToCID=47>

³⁰ <http://www.facebook.com/pages/Slow-Food-Hanko/153985911287680?sk=info>

³¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Slow_Money

³² Slow islands facebook-sida: <http://www.facebook.com/SlowIslands?fref=ts>

Onsen / Furo / Reiki, rosenolja, fusui (japansk feng shui), mm.³³

Den japanska företagsombudsmannen Ms. Megumi Hayashi på Åboregionens utvecklingscentral har lovat att hjälpa Västanfjärd med projekt 'Japansk hälso-spa'. Första träff på restaurang Yasukon keittiö i Åbo har ägt rum den 18.12.2012, närvarande Megumi Hayashi, Gunnevi Vesterlund, Ulla-Maija Söderlund, Aaro Söderlund.

14.4 Self Service Spa / Minispa

Ref. Hotell Rikala, Salo har tre rum med liten bastu, och säljer paket med minispa-produkter+anvisningar, försfriskningar till rummet på beställning. Projektledaren har upplevt paketet på torsdagen 2011.³⁴

FÖRSLAG: företagare i Västanfjärd producerar mini spa produkter (hudrengöring, peeling, ansiktsmask, fuktighetskräm) och säljer dem som paket (med anvisningar på olika språk) till bastubadare på hotell (t.ex. Villa Felix). Västanfjärd kunde koncentrera sig på Ros-produkter.

14.5 Marknadsföring av Wellness

En gemensam marknadsförare och paketerare behövs; de olika wellness-aktörerna finansierar denna arbetsplats tillsammans.

FÖRSLAG: byrådet kartlägger utbudet av wellness-aktörer på orten, och behovet av nya, som talkoarbete. Projektledaren söker kontakt med arbetsförmedlingsaktörer på orten (som Anitra Bohman i Salo-trakten) för att kunna hitta intresserade och kunniga personer.

14.6 Mobil hälsovård för glesbygden

Bättre mobila tjänster till glesbygden - pilotprojekt: hälsovårdsbuss (finns redan i Mellersta Finland), som: biblioteksbuss, fästingsbuss, tandvårdsbuss eller Skärgårdsdoktors båt, Röda Korsets och Caritas båtar.³⁵

14.7 Wellness Nätservice

Bättre nättjänster till glesbygden, via Skype: pilotprojekt

³³ <http://www.yadookawa.fi/old.html>; <http://www.mondo.fi/japani/japanilainen-kylypalaoma>

³⁴ <http://www.sokoshotels.fi/se/hotels/salo/>

³⁵ <https://www.tornio.fi/index.php?p=Terveysbussi>

15. SPORT

15.1 VUF tennis / minigolf / sportplan / kiosk + Camping & bastu

Sportanläggningarna, som VUF upprätthåller i Lammala är en värdefull utvecklingsmöjlighet för Lammalas och Västanfjärds invånare, sommarboare och företag. Faciliteterna borde kunna utnyttjas till fullo, och mera kunder borde hitta dit. Inkomsterna kunde ge VUF en bättre möjlighet att upprätthålla Vårdkasens hus.

VUF kunde överväga att anlägga några tält- och husbilsplatser; **Rosencamping**, som sköts av tennisminigolfkioskens förvaltare; cafe/lunch för turister och spelare, caravan-bastu i synergi med idrottarnas behov.

15.2 Cykelrutter

I samarbete med Kimitoöns kommun³⁶ samt Meri Teijo, och Bromarv.

15.3 Kajakrutter

I samarbete med Meri-Teijos Extremefun³⁷, Kasnäs Watersport samt Ragnar Antons Stugby³⁸, Bromarv och Hangö.

15.4 Andra möjliga sportformer

Ridbanor, skidspår, hästskidning, sjöskinning, issegling, mm.

TILL SLUT

Sockenplanen skall publiceras på byrådetets webbsida för Västanfjärdbornas kritik och ideer.

Sockenplanen borde årligen ses över, revideras och anpassas till utvecklingen när det finns anledning till det.³⁹ Principiellt skulle sockenplanen utvecklas så att den framtid som den syftar till skall delas i 1 års, 3 års och 9 års projekt och mål.

³⁶ <http://www.kimitoon.fi/sv/turism/upplev/cykelrutter>

³⁷ www.extremefun.org

³⁸ <http://www.kimitoon.fi/sv/turism/upplev/paddling>

³⁹ <http://www.maaseutuplus.fi/kylatoiminta/oppaitajaohjeita>

Bra exemplar: <http://www.nampnas.fi/>; <http://www.solf.fi/forening.htm>

Många byalag är medlemmar av föreningen för landsbygdsutveckling: http://fi.wikipedia.org/wiki/Maaseudun_kehittämisyhdistys